

גם כאן דהוא ניהו דלא מְהִימֵן – שדוקא הוא אינו נאמן, הָא עֵד
אֶחָד מְהִימֵן לומר שמתה אשתו והוא מותר באחותה, הרי אי
אפשר לומר כן, דבְּשִׁלְמָא נְבִי אִשָּׁה להחזירה לייבום, ליבום, אפשר
לומר שאמנם מן התורה אין עד אחד נאמן לומר שמת יבמה, אך
מִשּׁוּם עֵינּוּנָא – כדי שלא תישאר עגונה מחמת שזקוקה ליבם,
אֶקְיִלוּ בָּהּ רַבָּנִן – הקילו בה חכמים והאמינו לעד אחד. אֶלָּא נְבִי
אִישׁ, שעד אחד מעיד שמתה אשתו, מֵאִי אִיבָא לְמִיבֵר – מה יש
לומר בטעם הדבר, מדוע יתקנו לו חכמים נאמנות, והרי אף אם
אין עדות העד מתקבלת אינו מתענין בכך שהוא אסור באחות
אשתו, אלא יכול הוא לישא נשים אחרות, ואם כן אף ברישא אין
לדייק שדוקא האשה אינה נאמנת, אלא באמת אף עד אחד אינו
נאמן. וְאֶלָּא מה שהקשית, מדוע נקטה המשנה דוקא שהאשה
עצמה אינה נאמנת לומר שמת יבמה, ולא חידשה שעד אחד אינו
נאמן, יש לומר דבִּי אֶצְטְרִיךְ – מה שהוצרכה המשנה לנקוט אופן
זה, שהאשה מעידה על מיתת היבם, לדעת רבי עֲקִיבָא אֶצְטְרִיךְ,
דלולי חידוש המשנה סָלְקָא דְעִתְּהָ אֲמִינָא – היה עולה בדעתנו
לומר, הוֹאִיל וְאֶמֶר רַבִּי עֲקִיבָא שִׁישׁ מְיֻזָּר מִבִּיאה של חֵבֵי לְאִוִּין,
ואם כן יבמה האסורה לשוק באיסור לא תעשה, ועברה ונישאה,
הולד יזיה ממזר, אִיבָא – הייתי סבור לומר דהִינֵּשׂא אֶקְלָלָא
דְּרִיעָא – שחוששת היא לקלקל את זרעה בפסול ממזרות, ובודאי
דְּרִיעָא – מבררת היטב לפני שנישאת, וניתן לסמוך על דבריה
ולהחזירה, ואף שהיתה המשנה אומרת שעד אחד אינו נאמן בכך
היינו סבורים שזוהו משום שהאשה שונאת את היבם לכן היא
סומכת על דברי העד ואינה מדקדקת היטב, אבל כשהיא עצמה
אומרת כן היה מקום לומר שהיא נזהרת כדי שלא תקלקל את
זרעה, ותהיה נאמנת, קָא מְשַׁמְעֵנָּה לָן שֶׁאֵף הִיא עֲצֻמָּה אִינָה נֹאמֶנֶת
לומר שמת היבם, כיון שאנו חוששים שמחמת שנאתה של האשה
ליבם תשקר ותאמר שהוא מת, וכן כשיעיד עד אחד על מיתתו לא
תדקדק בדבר היטב אלא תינשא ללא בירור, אף שבכך היא
עשויה לפסול את זרעה, ולכן לא הקילו חכמים לסמוך על
עדותם. (דְּאֶקְלָלָא דְרִיעָא דְהִינֵּשׂא אֶקְלָלָא דְרִיעָא לֹא הִינֵּשׂא).
הגמרא מביאה את דעת רבא בענין עד אחד ביבמה: רַבָּא אָמַר, עֵד
אֶחָד נֹאמֵן בְּיָבֵמָה להחזירה לשוק, וכגון לומר שמת היבם, מְקַל
וְחוֹמֶר, שהרי לְאִיסוּר בֵּרַת – לאשת איש שעונשה כרת, הִתְרַת
להינשא על פי עד אחד שמעיד שמת בעלה, אם כן לְאִיסוּר לֹא –
ליבמה, שאף אם היבם חי יש בנישואיה לשוק רק לא תעשה, לֹא
כָּל שֶׁכֵּן שעד אחד נאמן להחזירה.
מקשה הגמרא: אֶמֶר לִיה הוּא מְרַבֵּן לְרַבָּא, יש להקשות על קל
וחומר זה, שהרי הִיא – האשה עֲצֻמָּה תוֹכִיחַ שאין זה קל וחומר
נכון, דְּלְאִיסוּר בֵּרַת, והיינו לאשת איש, הִתְרַת להינשא על פי
דבריה שמת בעלה, ואילו לְיִבְמָה שיש בה רק אִיסוּר לֹא, לֹא
הִתְרַת להינשא על פי דבריה. וְאֶלָּא, אִיהִי מֵאִי מְשַׁמְעָא לֹא מְהִימָנָא
– מדוע באמת אין האשה נאמנת לומר שמת היבם, אף שזוהו
איסור קל יותר מאיסור אשת איש, הרי הטעם הוא דְּבִינֵן דְּיִמְיָנִין
דְּסִנְיָא לִיה – שכיון שלפעמים היא שונאת את היבם ואינה רוצה
להינשא לו, לֹא דְּיִיקָא – אינה מבררת היטב שאכן הוא מת,
וּמִינְסָבָא, ולכן אין להאמינה שאכן מת היבם, וממילא בעד אֶחָד
נְמִי יש לומר כן, דְּבִינֵן דְּיִמְיָנִין דְּסִנְיָא לִיה ליבם, ואינה רוצה להינשא
לו, לֹא דְּיִיקָא וּמִינְסָבָא, ולכן לא האמינו חכמים לעד אחד בהתרת
יבמה, מה שאין כן באשת איש שאין סברא לחשוש שתינשא
האשה בלא בירור, האמינו חכמים לעד אחד, וסמכו על כך
שהאשה עצמה תברר את הדבר היטב.
שנינו במשנה: 'אמרו לה מת בעליך ונתקדשה ואחר כך בא בעלה
מותרת לחזור לו, אף על פי שנתן לה אחרון גט לא פסלה מן
הכהונה. וְהַ מְרִישׁ דְּרִישׁ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן מְתִיָּא וכו' וְאִשָּׁה גֵרוּשָׁה
מֵאִישָׁה לֹא יִקְחוּ' (ויקרא בא ז), ולא מאיש שאינו אישה, אֶמֶר רַב
יְהודה אָמַר רַב, הִנֵּה לִיה – היה לו לְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן מְתִיָּא לְמַדְרֵשׁ בֵּיה
– לדרוש מפסוק זה דרשה יקרה כְּמִרְגְּנִיתָא – מרגלית, וְתַחְתִּיהָ
דְּרִישׁ בֵּיה דרשה שאין בה צורך, המשוּלָה לְחִסָּפָא – חתיכת חרס,

דְּסִנְיָא לִיה – כיון שהיא שונאת את היבם, ואינה רוצה להתייבם
לו.
אָמַר לִיה רַב שִׁשְׁתִּי, תְּנִיתוּהָ במשנתנו, שכך שנינו בה, האשה
שהלכו בעלה ובנה למדינת הים, וְאֶמְרוּ לָהּ מַת בְּעָלֶיהָ וְאַחֲרַיָּהּ
מַת בְּנָהּ, ואת פטורה מייבום, ומחמת כן הלכה וְנִשְׂאָתָא לאחד מן
השוק, וְאַחֲרַיָּהּ רַב אָמַר לָהּ חֲלוּף הָיוּ תְּדַבְּרִים, שתחילה מת הבן
ואחריו הבעל, ונמצא שהיא זקוקה לייבום והיתה אסורה להינשא
לשוק, תִּצָּא מִמִּי שִׁנִּישָׁאָה לו, שהרי היא אסורה עליו, וְתוֹלֵד
שְׂנוּלָד לָהּ מִמֶּנָּה, רִאשׁוֹן וְאַחֲרָיוֹן – בין אם נולד קודם שנודעה
הטעות, ובין אם נולד לאחר מִמּוֹר, הרי הוא מְיֻזָּר, והיינו כדעת רבי
עקיבא שיש ממזר מחייבי לאוין. וְהִיכִי דְמִי, אִילִימָא בְּתָרֵי וְתָרֵי,
שתחילה העידו שנים שהיא פטורה מייבום ואחר כך העידו שנים
שהיא זקוקה לייבום, אם כן קשה, מֵאִי חֵוִית דְּסִמְכָת אֲחֵנִי, סְמוּךְ
אֲחֵנִי – מדוע אתה סומך על האחרונים האוסרים אותה, סמוך על
הראשונים שהחזירוה, ומדוע תצא. וְעוֹד קשה, וכי הולד מְיֻזָּר
ודאי, כמשמעות לשון המשנה, הרי רק סָפֵק מְיֻזָּר הוּא, כיון שיש
כאן שתי כחות המבחישות זו את זו. וְכִי תִיקָא שהתנא במשנה לא
דָּק וקרא לספק ממזר בשם ממזר, וְהָא מְדַבְּרֵנִי סִפָּא לגבי אשת
איש שנישאה על פי עדות שמת בעלה, והתברר שבזמן שנישאה
היה בעלה חי ורק אחר כך מת, שְׁהִרְאשׁוֹן, שעברתו בחיי בעלה,
מְיֻזָּר, ואילו הִתְרָחוּן, שעברתו לאחר מיתת בעלה, אִינוּ מְיֻזָּר,
שְׁמַע מִינָה דְרִיקָא קִתְּנִי – שדקדק התנא בלשונו. אֶלָּא, לֹא – האם
לא מובח שיש לפרש שבתחילה העיד חֵד – עד אחד, וקיבלו את
דבריו והחזירוה להינשא, ואחר כך הכחישוהו שנים, וכיון שהם
נאמנים יותר מאחד, תצא והולד ממזר. וְיֵשׁ לדייק, דְּמִעָנָא
שנאסרת הוא משום דְּאִתּוּ בִי תָרִי – שבאו שני עדים וְאֶבְחָשׁוּהָ, קָא
לֹא חֵבִי – אך אם לא באו שנים, ונשארה עדות הראשון לבדה,
מְהִימָן העד לומר שמת הבעל תחילה ואחריו מת הבן ואינה זקוקה
ליבם, והיא מותרת לשוק, וכמו כן נאמן העד לומר שמת היבם,
והאשה מותרת לשוק.
הגמרא דוחה את ראיית רב ששת ומבארת את המשנה באופן
אחר. דוחה הגמרא: לְעוֹלָם אפשר לפרש את המשנה בְּתָרֵי וְתָרֵי,
שתחילה העידו שנים שהיא פטורה מיבום, ואחר כך העידו שנים
שהיא חייבת ביבום, ומה שהקשית מדוע מאמינים לאחרונים, יש
ליישב שזוהו בְּרַבָּא אָמַר רַב אָהֳא בִּי מְיֻזָּמִי בענין אחר, שמדובר בְּעַדֵי
הַזִּמָּה, וְהָכָא נְמִי יש לפרש את המשנה בְּעַדֵי הַזִּמָּה, שהאחרונים
הזימו את הראשונים ואמרו שבאותו יום שעליו העידו שמתו
הבעל והבן במקום פלוני, היו עמם העדים עצמם במקום אחר,
ובכך הזימו את עדותם, ומלבד זאת גם הכחישו את דברי העדים
ואמרו שמת הבן תחילה ואחר כך האב, והיא זקוקה לייבום, וכיון
שהזימו את הראשונים, מתקבלים דברי האחרונים. ונמצא שאין
ראיה מהמשנה שעד אחד נאמן להחזיר יבמה לשוק.
הגמרא מנסה להביא ראיה אחרת שעד אחד נאמן להחזיר יבמה
להינשא: אָמַר לִיה רַב מְרִדְבִּי לְרַב אִישִׁי, וְאֶמְרִי לִיה, שאמר כן רַב
אָהֳא לְרַב אִישִׁי, תָּא שְׁמַע, שנינו במשנה (להלן קיח), אִין הָאִשָּׁה
הזקוקה לייבום נֹאמֶנֶת לומר מַת יָבָמִי, שְׁמַתוּךְ כִּן אֲנִישָׁא לִמִּי
שארצה, וְלֹא נֹאמֶנֶת לומר מַתָּה אֲחוּתִי, שְׁמַתוּךְ כִּן אֲכַנְסֵה לְבִיתָה –
אנשא לבעלה. ויש לדייק מהמשנה, שהיא נִיהו דְּלֹא מְהִימָנָא –
דוקא היא אינה נאמנת לומר שמת היבם ולהחזיר את עצמה, הָא
עֵד אֶחָד, מְהִימָן לומר שמת היבם, שאם לא כן היתה המשנה
מחדשת שאף עד אחד אינו נאמן לומר שמת היבם, משום שאין
סומכים על כך שהאשה תברר היטב, והיינו לומדים מכך שאף
האשה אינה נאמנת לומר כן, שמא לא תברר היטב. ומכך שלא
אמרה זאת המשנה מוכח שעד אחד נאמן לומר שמת היבם או
שמת הבעל תחילה ואחר כך הבן, ואין האשה זקוקה לייבום.
דוחה הגמרא: וְלִפְסִימִיךְ – ולדברייך, שמדוייק מלשון המשנה
שדוקא אשה אינה נאמנת, ואילו עד אחד נאמן, אִימָא סִפָּא, אִין
הָאִישׁ נֹאמֵן לומר מַת אֲחִי ללא בנים וברצוני שְׁאִיבִים אֶת אֲשֵׁתוֹ,
וְלֹא נֹאמֵן לומר מַתָּה אֲשֵׁתִי, וברצוני שְׁאִיבָא אֶת אֲחוּתָהּ, וכי נדייק

1 שהרי דין זה שדרש רבי אלעזר, שגט שלא ניתן על ידי הבעל אינו
 2 כלום, דבר פשוט הוא, ואף ללא הפסוק היינו יודעים שאינו פוסל
 3 לכהונה. ומבאר הגמרא: **מאי מרגניתא** – מהי הדרשה היקרה
 4 שהיה יכול לדרוש מן הכתוב, **דתניא בברייתא, 'ואשה גרושה**
 5 **מאשה לא יקחו' ויש לדייק מהנאמר 'מאשה', שאפילו לא**
 6 **נתגרשה אלא מאשה, ולא הותרה לאחרים, כגון שאמר לה הרי**
 7 **את מגורשת ממני ואין את מותרת לכל אדם, הרי היא נחשבת**
 8 **גרושה ואף אם מת הבעל היא פסולה לכהונה. והיינו –** ופסול זה

9 הוא הנקרא בשם **ריח הגט**, שאינו גט גמור אלא ריח גירושין יש
 10 בו, **דפוסל בכהונה אף שאין הגירושין חלים.**

משנה

11 משנתנו עוסקת במי שנשא אשה באיסור מחמת שהטעוהו עדים:
 12 **מי שהלכה אשתו למדינת הים, ופאו ואמרו לו מתה אשתך ואתה**
 13 **מותר באחותה, ונשא את אחותה, ואחר כך פאת אשתו ממדינת**
 14 **הים ונמצא שנשא את אחותה באיסור, מותרת אשתו לחזור**
 15

יבמות דף צד עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שלישי) ריג

שהאח קיים. וחשש רבי עקיבא דאם יוציאנה בלא גט, אַמְרֵי אִינְשֵׁי
 – יאמרו האנשים שהאח שלפנינו לא נשאה באיסור בגלל שחשב
 שאחיו מת, אלא תָּךְ קָמָא – בעלה הראשון, תִּנְאָה הָיָה לָהּ
 בְּקִדּוּשֶׁיךָ – קידש אותה בתנאי, ולא נתקיים התנאי ובטלו
 הקידושין, וממילא הָיָה שְׁנֵי שִׁנְיָה שְׁפִיר נָסִיב – בהיתר נשאה,
 ואם תצא ממנו ללא גט יאמרו שאשת איש יוצאת בלא גט. וכמו
 כן יש לפרש דְּהָאִי אַחֻת אִשָּׁה נָמִי, שדיבר בה רבי עקיבא, הִיבִי
 דָּמִי, כְּגוֹן שְׁקִדְשָׁא אֶת הָאִשָּׁה (ועדיין לא נשאה), וְהִלְכָּהּ לְמִדְּנִית
 הָיָה, וְהִמְקִדְשָׁה שְׁמֶעָה אֶתְּהּ הַמְקֻדָּשֶׁת לוֹ וְעַמְּרָה וְנָשָׂא אֶת
 אַחֻתָּהּ, והתברר שאשתו שבמדינת הים חיה, וקדושיה באחותה
 לא תפסו כלל, דָּאָף בּוּזָה יֵשׁ לַחֲשׂוֹשׁ שֶׁאִם תֵּצֵא בְּלֹא גֵט, אַמְרֵי
 אִינְשֵׁי שֶׁלֹּא נָשָׂא אֶת הַשְּׁנִיָּה בְּטַעוֹת וּבְאִסּוּר, אֲלֵא תָּךְ קָמָא –
 אשתו שקידש בתחילה, תִּנְאָה הָיָה לָהּ בְּקִדּוּשֶׁיךָ – היה לו תנאי
 בקידושין, ולא נתקיים תנאו ובטלו קידושיה, וְהָא – ואחות זו
 שנשאה אחריה שְׁפִיר נָסִיב – בהיתר נשא, ויאמרו שאשת איש
 יוצאת בלא גט, ולכן הצריכה לקבל ממנו גט. ומבאר הגמרא
 מדוע דין זה אינו שייך במשנתנו: אֵלָּא בְּמִשְׁנַתוֹ שֶׁמְדוּבָר בְּנִשְׂוֹאָה
 – שנשאה אשה, ואחר כך שמע שמנה נשאה את אחותה, מִי אִיכָּא
 לְמִיכָּר – וכי יש לחשוש שיטעו ויאמרו תִּנְאָה הָיָה לָהּ בְּנִשְׂוֹאָה שֶׁל
 הראשונה, וכיון שלא נתקיים התנאי נשא את השנייה כדין, ונמצא
 שאשת איש יוצאת בלא גט, והלא אין אדם עושה תנאי בנישואין,
 כדי שלא תיעשה בעילתו בעילת זנות. לפיכך, במשנתנו גם רבי
 עקיבא מודה שאין האחות צריכה גט, וכיון שאינה צריכה גט, אף
 אשתו מותרת לחזור אליו.
 הגמרא מנסה להוכיח מטעם אחר שמשנתנו אינה סוברת כרבי
 עקיבא: אִמְרֵי לִיָּה רַב אִשִּׁי לְרַב בְּהִנָּא, אִי מִשְׁנַתוֹ כִּרְבִּי עֲקִיבָא הִיא,
 אִם כֵּן לִיתִּינִי נָמִי 'הַמּוֹתוֹ' – היה למשנה לכתוב גם את דין השומע
 שמתה אשתו, ונשא את אִמָּהּ, ואחר כך באה אשתו ונמצא שנשא
 את אמה באיסור, דְּהָא שְׁמַעֲיָן לִיָּה – שהרי שמענו לרבי עֲקִיבָא
 דְּאִמְרֵי שֶׁהִנּוּשָׂא אֶת הַמּוֹתוֹ לְאַחֵר מִיָּתָהּ שֶׁל אִשָּׁתוֹ, לֹא – אין עונשו
 בְּשִׁרְפָהּ, וסברה עתה הגמרא שהוא מותר בה לכתחילה, וכשסבר
 שמתה אשתו היה רשאי לישא את חמותו, והיה למשנתנו לבאר
 דין זה. מבאר הגמרא היכן מציאנו שזו דעת רבי עקיבא, דְּתִנְאָה,
 נִאֲמַר בְּפֶסֶק (ויקרא כ יד) 'אִשִּׁי אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אִשָּׁה וְאֶת אִמָּהּ זָמָה
 הוּא בָּאֵשׁ יִשְׂרְפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהִי, וכוונת הפסוק לחייב מיתה אותו –
 את הנושא אשה ואִמָּהּ, וְאֶת אֶחָת מֵהֶן, שבלשון יווני משמעות 'הן'
 היא 'יחיד', והכוונה לחמותו, שעברה איסור בנישואיה, ולא
 לאשתו שנישאה לו בהיתר. דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל, רַבִּי עֲקִיבָא אִמְרֵי,
 כוונת הפסוק לכלול אֹתוֹ, וְאֶת שְׁתֵּיהֶן, אמנם ודאי אין הכוונה
 שאשתו שנישאה לו בהיתר חייבת מיתה, ונחלקו אמוראים
 בפירוש דברי רבי עקיבא, אִבִּי מִפְּרָשׁ שֶׁמְדוּבָר בְּבֹא עַל חֲמוֹתוֹ
 ואם חמותו, וכיון ששתיהן אסורות עליו, שתייהן נשרפות ורבי
 ישמעאל גם מודה לו שכך הדין אלא שסובר שזה לא כתוב
 בפרשה אלא זה נלמד מגזרה שוה. ורבי מפרש שהכתוב בא
 ללמדך שאין עליו חיוב מיתה אלא בזמן ששתיהן קיימות וכויון
 שאשתו קיימת באה התורה ללמדך שהוא חייב שריפה ומסתמא
 כדינו כך דין חמותו שהרי השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין
 שבתורה, אבל אם נשא את חמותו לאחר מות אשתו אינו חייב.
 ממשכיה הגמרא בקושייתה: וּבְשִׁלְמָא לֵאבָי, דְּאִמְרֵי שֶׁלֹּא נִחְלַקוּ
 רבי ישמעאל ורבי עקיבא בדין, אֲלֵא רַק מִשְׁמַעוֹת דְּרִישֵׁי אִיכָּא
 בִּינְיָיָה – נחלקו בבואר הכתוב, דְּרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל סָבַר, חֲדָא בְּתִיב –
 'שאתה' היינו לאחת מהן, ונלמד מכאן רק על חמותו שנשרפת
 (ואם חמותו מגזרה שוה), וְרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר תְּרִיב בְּתִיב – משמעות
 הכתוב 'אתה' היא ששתי נשים נענשות, והיינו כשנשא את
 חמותו ואת אמה, שְׁפִיר – מובנת משנתנו אף לרבי עקיבא, כיון
 שאף לדבריו אין חמותו מותרת לאחר מיתה אשתו, ואף אם שמע
 שמתה אשתו היה אסור בחמותו. אֵלָּא לְרַבָּא, דְּאִמְרֵי שֶׁדִּין הַמּוֹתוֹ
 לְאַחֵר מִיָּתָהּ שֶׁל אִשָּׁתוֹ, אִיכָּא בִּינְיָיָה – נחלקו בו, שלרבי ישמעאל
 היא אסורה וחייב עליה מיתה, ולרבי עקיבא היא מותרת, אם כן

לו, ואין אומרים שכיון שנשא את אחותה תאסר עליו אשתו מדין
 'אחות אשה', וכמו כן הבעל מוֹתֵר בְּקִרְבּוֹת שְׁנִיָּה ו-בקרבות
 האשה השנייה שנשא, כגון לישא את בתה, ואינה אסורה משום
 בת אשתו, וכן שְׁנִיָּה – אחות אשתו שנשא מוֹתֵר בְּקִרְבּוֹ, כגון
 להינשא לבנה, ואינה אסורה משום אשת אביו, וְאִם אַחֵר כֵּךְ מִתָּה
 אשתו הראשונה, מוֹתֵר הַבֶּעַל בְּשְׁנֵיָּה, ככל אחות אשה שמותרת
 אחרי מיתת אחותה.
 אופן נוסף בדינים אלו: אִמְרֵי לוֹ – בא עד והעיד שמתה אִשָּׁתוֹ,
 ומחמת כן נָשָׂא אֶת אַחֻתָּהּ, וְאַחֵר כֵּךְ בֹּאוּ שְׁנֵי עֵדִים וְהִכְזִּישׁוּ אֶת
 הַעֵד וְאִמְרֵי לוֹ שְׁקִימָת הָיְתָה אִשָּׁתוֹ שֶׁנִּשְׂאָה אֶת אַחֻתָּהּ, וְרַק
 אַחֵר כֵּךְ מִתָּה, ונמצא שנשאה באיסור, אך עתה היא מותרת לו,
 תְּוֹלַד שְׁנוּלַד לוֹ מִן הָאֲחֻת רִאשׁוֹן – שעיברתו לפני שמתה אשתו,
 הרי הוא מְּוֹרֵר, כיון שנולד מאיסור ערוה שהוא בכרת, וְהָאִתְּרִין –
 שעיברתו לאחר שמתה אשתו והיתה מותרת לו, אִין מְּוֹרֵר. רַבִּי
 יוֹסִי אִמְרֵי, כָּל שֶׁהַבֶּעַל פּוֹסֵל עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיו אֶת אַחֲרִים, וְהִינּוּ אֶת
 אוֹתָהּ אַחֻת שֶׁנִּשְׂאָה בְּאִסּוּר, הרי הוא פּוֹסֵל עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיו אֶת
 אִשָּׁתוֹ עַל עַצְמוֹ, וְכָל שֶׁאִין פּוֹסֵל עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיו אֶת אַחֲרִים, אִינוּ
 פּוֹסֵל עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיו אֶת אִשָּׁתוֹ עַל עַצְמוֹ, ובגמרא יבוארו דבריו.
נמרא
 שנינו במשנה: מִי שֶׁהִלְכָה אִשָּׁתוֹ לְמִדְּנִית הִים וּבֹאוּ וְאָמְרוּ לוֹ מִתָּה
 אִשָּׁתְךָ, וְנִשְׂאָה אֶת אַחֻתָּהּ, ואחר כך באה אשתו מותרת לחזור לו.
 מדייקת הגמרא: וְאֵף עַל גַּב דְּהִיתָה אוֹתָהּ אַחֻת נִשְׂוֹאָה לְאַחֵר,
 וְאִזֵּי – ואף שהלכו אִשָּׁתוֹ וְנִסִּי לְמִדְּנִית הָיָה, שהיתה אחות אשתו
 נישואה ובא עד והעיד לה שמת בעלה והעיד לו שמתה אשתו,
 ועל פי עדותו הותרה אחות אשתו מאיסור 'אשת איש' ומאיסור
 'אחות אשה', ונשאה, ועתה באו אשתו וגיסו ממדינת הים,
 והתברר שהיא אִשָּׁתו אסורה באיסור אשת איש ובאיסור אחות
 אשה, וְהָאִתְּרִינִי הֵנִי נִשְׂוֹאִים – שאף שהועילו נישואין אלו, דְּקָמִיתְרִיתָ
 – שנאסרה אִשָּׁת גִּיסוֹ (ושהיא אחות אשתו) אִנְסוּ, כדין אשת איש
 שנישאה על פי עד אחד שאסורה לחזור לבעלה (לעיל פא), אִפְּסִילוּ
 הָיָה, רַק אִשָּׁת גִּיסוֹ אִסְרָא לְבַעְלָהּ, אך אִשָּׁתוֹ שְׂבִיבָה מִמְּדִינַת הִים
 שָׂרְיָא – מותרת לחזור לבעלה, וְלֹא אִמְרִינֵן שֶׁמִּתּוֹךְ שֶׁבְּנִשְׂוֹאִין אִלוּ
 נִאֲכָרָה אִשָּׁת גִּיסוֹ אִנְסוּ, תִּיאֲסֵר גַּם אִשָּׁתוֹ עֲלֵיו, אֲלֵא הוּא מוֹתֵר
 באשתו, ואחותה אסורה בבעלה.
 התבאר במשנה שהנושא בטעות את אחות אשתו, והתברר
 שאשתו חיה, מותרת אשתו לחזור אליו. הגמרא מבררת האם יש
 להוכיח מכאן שאותה אחות אינה צריכה ממנו גט. שואלת
 הגמרא: לִימָא מִתְּנִינִי – האם נאמר שהמשנה נשנתה דְּלֵא רַבִּי
 עֲקִיבָא, דְּאִי רַבִּי עֲקִיבָא, הרי האחות צריכה ממנו גט, וְהָיָה לָהּ –
 ונעשית אשתו כְּאִחֻת גְּרוּשָׁתָהּ, ואסורה עליו. דְּתִנְאָה בְּרִייתָא, כָּל
 עֲרִיזוֹת שֶׁבְּתוֹרָה שֶׁנִּשְׂאָה בְּאִסּוּר, אִין צְרִיכּוֹת הֵימָנוּ גַּם, שהרי אין
 קדושין תופסים בהן, חֲזִין מֵאִשָּׁת אִשִּׁי שְׁנִשְׂאָתָה עַל פִּי בֵּית דִּין,
 שהתירוה בעד אחד שהעיד שמת בעלה, שאם התברר שבעלה חי
 ונישאה שלא כדין, צריכה גט מזה שנישאה לו. וְרַבִּי עֲקִיבָא מוֹסִיף,
 אֵף הַנוּשָׂא אִשָּׁת אֵחָ שֶׁלּוֹ כִּשְׁמַעַם שֶׁמֶת בְּלֹא בָּנִים וַיִּיבֵם אוֹתָהּ,
 והתברר שאחיו קיים ונמצא שנשאה כשהיא אשת איש, צריך
 לתת לה גט, וכן הנושא אַחֻת אִשָּׁה כִּשְׁמַעַם שֶׁמֶת אִשָּׁתוֹ, אשתו
 ונמצאת אשתו קיימת, שגם הוא צריך לתת לה גט. מסיימת
 הגמרא את ראייתה: וְכִינֵן דְּאִמְרֵי רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁאֲחֻת אִשָּׁתוֹ בְּעִיָּא –
 צריכה גט, מִמִּילָא אִיתְקַרָּא עָלֶיהָ – נאסרה עליו אשתו, דְּתִנְאָה לָהּ
 – שעל ידי הגט של אחותה היא נעשית אַחֻת גְּרוּשָׁתָהּ מִדְּרַבְּנָן.
 דוּחָה הַגְּמָרָא: אִין זו ראייה שמשנתנו אינה סוברת כרבי עקיבא,
 והסעם לכך, וְלֹא אִיתְמַר עָלָה – האם לא נאמר על ברייתא זו,
 אִמְרֵי רַב גִּידֵל, אִמְרֵי רַב תִּימָא בְּרִי יוֹסֵף, אִמְרֵי רַב, הָאִי – אותה אִשָּׁת
 אֵחָ שֶׁהִצְרִיךְ בָּהּ רַבִּי עֲקִיבָא גַּם, הִיבִי דָּמִי – באיזה אופן הוצרכה
 לכך, כְּגוֹן שְׁקִדְשָׁה אֶחָיו אֶת הָאִשָּׁה וְעַדִּינֵן לֹא נָשָׂא אוֹתָהּ, וְהִלְכָּהּ
 לְמִדְּנִית הָיָה, וְהָאֵחָ שֶׁנִּשְׂאָר כֹּאֵן שְׁמַעַם שְׁמַת אֶחָיו בְּמִדְּנִית הִים בְּלֹא
 בָּנִים, וְעַמְּרָה וְנָשָׂא אֶת אִשָּׁתוֹ שֶׁל אֶחָיו כְּדִי לַיִּיבָמָה, ועתה התברר

המשך ביאור למסכת יבמות ליום שלישי עמ' ב

1 קשה, לִיתַנִּי נָמִי חָמוֹתוֹ, שנשאה כששמע שמתה אשתו.
 2 מתרצת הגמרא: אָמַר לִיה רַב כַּהֲנָא, אף לרבא, נָהִי דְּמִיעָטָה קָרָא
 3 – אף שמיעט הכתוב את חמותו לאחר מיתת אשתו מֵעוֹנֵשׁ שְׂרָפָה,
 4 מֵאִסּוּרָא מִי מִיעָטָה קָרָא – וכי מיעטה הכתוב מאיסור, והרי אף
 5 לאחר מיתת אשתו היא אסורה, אלא שאינה חייבת מיתה, ואם כן
 6 לא יכלה משנתנו לדון באופן שנשא את חמותו לאחר ששמע
 7 שמתה אשתו, שהרי היא אסורה עליו.
 8 התבאר במשנתנו שהשומע שמתה אשתו ונשא את אחותה,
 9 והתברר שאשתו חיה, מותר לו להחזיר את אשתו. מקשה הגמרא:
 10 וְתֹאמַר הָאִשָּׁה עַל בַּעְלָהּ בְּשִׁכְבָּהּ דְּאֲחוּתָהּ, שאף שנשא את

11 אחותה בשוגג תיחשב האחות כאשתו, ואשתו תיאסר מדין אחות
 12 אשה, מִיַּדֵּי דִּתְּהוּה אֲאִשָּׁה – ויהא דינה כאשה שְׁהֵלָךְ בַּעְלָהּ לְמַדִּינַת
 13 הָיִם ואמר לה עד אחד שמת בעלה, ונישאה, והתברר שהיה חי,
 14 שהיא אסורה עליו כאילו נישאה לאחר במזיד.
 15 מתרצת הגמרא: לֹא דָּמִי – אין לדמות אשה השוגגת באיסור אשת
 16 איש, לאדם השוגג באיסור אחות אשה, משום שֶׁאֲשָׁתוֹ, כיון דָּאִם
 17 היתה נישאת לאחר בְּמִזִּיד, אָסִירָא עַל בַּעְלָהּ מְדֹאֲרֵייתָא, גם
 18 כשנישאה בְּשׁוּגְגָא, עַל פִּי עַד שֶׁהָעִיד שֶׁמֶת בַּעְלָהּ, גָּזְרוּ בָּהּ רַבָּנָן
 19 לאוסרה.